

Referensverk om parenteral och enteral nutrition

Jason Payne-James, George Grimble, David Silk. **Artificial nutrition support in clinical practice.** 573 sidor. London–Melbourne–Auckland: Edward Arnold, 1995. Pris £ 85. ISBN 0-340-56760-0.

Recensent: docent Jörgen Nordenström, kirurgiska kliniken, Huddinge sjukhus.

Under de senaste trettio åren har parenteral nutrition utvecklats från att ha varit en fascinerande förhoppning till att bli en praktiskt genomförbar möjlighet att tillfredsställa patienters behov av samtliga näringssubstrat oavsett vilket näringsbehov som kan föreligga. Tillförsel via mag–tarmkanalen av olika definierade näringslösningar har utvecklats under de senaste femton åren och har inneburit att många patienter som tidigare erhöll parenteral nutrition numera kan ges tillräcklig näringstillförsel med hjälp av enteral nutrition.

Ämnesområdet har kommit att benämnas »klinisk nutrition» för att betona att det viktiga är att patienternas behov av näring tillfredsställs och att det är av underordnat intresse huruvida detta sker genom parenteral eller enteral nutrition. Trots att det förefaller finnas en allmän insikt om vikten av näringstillförsel för att tillfriskna från olika sjukdomstillstånd, har det upprepade gånger visats att många patienter inlagda på sjukhus kan anses vara malnutrierade och att nutritionsstatus i många fall förvärras under sjukhusvistelsen. Det finns således ett klart behov av uppdatering av kunskaperna inom klinisk nutrition.

Heltäckande beskrivning

Denna nyskrivna lärobok har tillkommit under redaktion av Payne-James, Grimble och Silk, som alla är välkända forskare och kliniker. Man anger att målsättningen är att den skall praktiskt kunna användas av all sjukvårdspersonal och samtidigt vara ett referensverk inom klinisk nutrition för såväl blivande läkare som specialister.

Det är en svår uppgift att skapa en hanterbar bok som skall ge en tillräcklig teoretisk underliggande bakgrund och

samtidigt ge praktisk handledning inom klinisk nutrition inom så skilda specialiteter som intensivvård, njurmedicin, lungmedicin, infektion, geriatrik förutom inom kirurgi och medicin. Tillsammans med ett trettiotal andra välrenommerade författare har redaktörerna på drygt 500 sidor lyckats att ge en tämligen heltäckande beskrivning av ämnesområdet som väl lever upp till den uppsatta målsättningen.

I de 37 kapitlen beskrivs undernärda och hypermetabola patienters metabola bakgrund, kroppens aminosyra- och energimetabolism, gastrointestinal fysiologi och hur nutritionsstatus och näringsbehov kan bedömas. Sedan följer praktiska aspekter på parenteral och enteral nutrition vad gäller tekniker och näringslösningars egenskaper. I bokens tolv sista kapitlen behandlas hur klinisk nutrition kan genomföras vid olika vanliga sjukdomstillstånd (lever-, njur-, och lungsjukdom, vid inflammatorisk tarmsjukdom, cancer eller HIV-infektion m fl).

Europeisk bakgrund

Kapitlen håller en jämn och genomgående hög klass. Några förtjänar dock särskilt att omnämnas. Det gäller bl a Rennies kapitel om protein- och aminosyrametabolism och Grimble avsnitt om gastrointestinal fysiologi. De praktiska aspekterna har beskrivits tämligen heltäckande och särskilt njutbart att läsa var Silks kapitel om enteral nutrition.

Den enda motsvarigheten till denna bok är J Rombeaus och M Caldwells mera omfångsrika och ungefär lika dyra »Clinical nutrition» har skrivits av företrädesvis amerikanska författare, medan den nya boken företrädesvis skrivits av forskare och kliniker med europeisk bakgrund.

Payne-James, Grimble och Silks bok har ett mera hanterbart format och en text som är mera koncis än sin amerikanska föregångare. Den torde vara lättare att använda i det praktiska arbetet med patienter som har nutritionsproblem och är av naturliga skäl bättre uppdaterad än Rombeau och Caldwells två år gamla upplaga.

Den kan rekommenderas för klinikbiblioteket för alla specialiteter som sköter patienter i behov av enteral eller pa-

renteral nutrition. Många kolleger med specialintresse för klinisk nutrition kommer att vilja ha ett personligt exemplar. •

Utomordentlig lärobok i basal neurofysiologi

Per Brodal. **Sentralnervesystemet. Bygning og funksjon.** 2 utg. Oslo: Tano, 1995. Pris 498 nkr. ISBN 82-518-3336-1.

Recensent: docent Bengt Hindfelt, avdelningen för neurologi, Universitetssjukhuset MAS, Malmö.

Denna utomordentliga lärobok i basal neurofysiologi och centrala nervsystemets anatomi utgavs första gången 1990. Föregångaren var faderns Alf Brodal »Sentralnervesystemet – Dets bygning og trekk av dets funksjon», som kom ut i fyra utgåvor 1949–1982.

Namnet Brodal förpliktigar och förväntningarna är högt ställda, när man tar del av denna boks innehåll. Per Brodal har tveklöst lyckats med uppgiften att på ett didaktiskt föredömligt sätt lotsa läsaren från basal neurohistologi och neurofysiologi till neuroanatomi och en integrerad helhetssyn på centrala nervsystemets funktion.

I förordet skriver författaren att boken främst är avsedd för blivande läkare, sjukgymnaster och psykologer, dvs yrkeskategorier som behöver inträngande kunskaper om nervsystemets uppbyggnad och funktion. Boken omfattar sammanlagt mer än 600 sidor och är skriven på norska med förnorskning av en del beteckningar och fackuttryck. Det gör den på intet sätt svårläst för en svensk.

Snabb utveckling

Neurovetenskapen befinner sig i snabb utveckling och de fem åren sedan föregående utgåva har nödvändiggjort en betydande omskrivning med uppdatering. Ett nyskrivet kapitel om hjärnans utveckling, plasticitet och åldrande har tillkommit. Illustrationerna är frikostiga och genomgående »to the very point». Varje kapitel har

dessutom försetts med fördjupningsavsnitt, där texten sätts i ett djupare sammanhang inklusive integreras med det neurologiska sjukdomspanoramat.

Boken har sex delar och inleds med huvuddragen i nervsystemets uppbyggnad och funktion. Det följs sedan systematiskt av delar som omfattar sensoriska, motoriska system och funktioner, av hjärnstammens och kranialnervernas struktur och funktion, det autonoma nervsystemet och avslutas med högre cerebrala funktioner, dvs cerebrala cortex och limbiska strukturer.

Genomgående är en bred marginal med »korte stikkord», som underlättar att finna vad man söker och som tillåter också egna kommentarer, kompletteringar. Boken avslutas med en litteraturförteckning över viktigare artiklar inom respektive områden.

Njutning att läsa

Min grundläggande utbildning i neuroanatomi och neurofysiologi ligger mer än 30 år tillbaka i tiden. Förvisso har neurovetenskapen utvecklats oerhört under denna tid, men det har också läroböckerna. Det måste vara en njutning att som medicine studerande få ta del av Per Brodals bok, som bör lämpa sig väl också för studier utifrån problembaserad inläring. Denna bok fyller sin plats i den tidiga medicinska grundutbildningen. •

Trevlig och lättläst anatomibok

Erik Andreasen, Franz Bierring, Jørgen Rostgaard. **De indre organs anatomi.** 8 udgave. 460 sidor. Köpenhamn: Munksgaard, 1995. Pris 685 dkr. ISBN 87-16-11528-7.

Recensent: professor John-Gunnar Forsberg, anatomiska institutionen, Lunds universitet.

Under senare år har ett stort antal läroböcker i anatomi utgivits av olika förlag. I de flesta fall rör det sig om reviderade upplagor, där den anatomiska framställningen kompletterats med kliniska aspekter och moderna diagnostiska bilder. Föreliggande anatomibok faller väl in i denna rad. »De indre organs anatomi» är mycket trevlig och lättläst; i en engelsk